

Aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties
Zijne Excellentie P.H. Donner
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Briefnummer : 110414.01-JW/HS

Datum : 14 april 2011

Onderwerp : Taalwet

Excellentie,

Met plezier denken wij terug aan ons gesprek tijdens uw werkbezoek aan Fryslân op 12 februari en uw optreden in ons educatieve televisieprogramma Tsjek! Het toen gelanceerde concept wetsvoorstel Wet gebruik Friese taal wordt inmiddels vanuit het Friese veelvuldig van commentaar voorzien in de internetconsultatieronde. In dit stadium willen wij nogmaals ook schriftelijk aandacht vragen voor de positie van Omrop Fryslân en de betekenisvolle rol van media bij het in stand houden en bevorderen van minderheidstalen.

Het concept wetsvoorstel versterkt de mogelijkheden voor het gebruik van het Fries zowel in het rechtsverkeer als het bestuurlijk verkeer. Dit zijn belangrijke domeinen waarin overheid en burgers elkaar ontmoeten en met elkaar communiceren. Het streven naar een gelijke positie van het Fries en het Nederlands in de rechtszaal en in het contact met bestuursorganen zal zeker bijdragen aan de uitstraling en de autoriteit van het Fries.

Toch zal een *Taalwet*, waarover het regeerakkoord spreekt, van nog veel grotere betekenis worden voor instandhouding van het Fries als ook de publieke media hierin worden begrepen. Het kabinet maakt zich tevens op voor de presentatie van een nieuwe Mediawet en bepleit een wezenlijke verandering van het omroepbestel. Juist op dit moment is het daarom zaak aan de rol van Omrop Fryslân in beide wetsvoorstellen aandacht te geven. Wij richten ons tot u in uw hoedanigheid van eerst verantwoordelijk minister met betrekking tot de Bestuursafpraak Friese taal en cultuur (BFT). Uw ministerie is bovendien verantwoordelijk voor de uitvoering van de afspraken gemaakt in het door Nederland geratificeerde *Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden*.

De Raad van Europa acht de tijd en ruimte die regionale talen in de media hebben van vitaal belang voor hun bescherming. Omrop Fryslân gebruikt in alle uitzendingen van radio en televisie het Fries als voertaal. Omrop Fryslân bereikt een breed en groot publiek en draagt sterk bij aan het levendig gebruik en de ontwikkeling van de taal. De Omrop speelt zodoende een belangrijke rol in de overdracht en ontwikkeling van de Friese taal en cultuur. Rijk en provincie hebben in de Bestuursafpraak vastgelegd dat de Omrop voldoende middelen moet hebben om bij de uitzendingen van de regionale televisie een volledige en veelzijdige programmering te kunnen realiseren. Ook Friestalige uitzendingen op het landelijk net zijn hierin begrepen.

Juist nu een nieuwe taalwet het Fries meer wil beschermen dreigt de rol van de Omrop door de overheid te worden miskend. De Provincie Fryslân heeft besloten de financiering van Omrop Fryslân te beperken tot het wettelijk geoormerkte deel in het Provinciefonds. De extra bijdrage voor verbreding en verdieping van de TV programmering wordt teruggebracht tot 0. Deze aderlating zal kwalitatief en kwantitatief leiden tot een verschraling van de programmering. De provincie heeft de Friese omroep 12 jaar *extra* gefinancierd, om zo recht te doen aan het uitgangspunt dat de erkenning van het Fries als tweede Rijkstaal ook verplicht tot instandhouding van een volwaardige omroep. Regionale omroepen zijn in principe *aanvullend* op het landelijke aanbod, maar van de Friese omroep wordt meer verwacht. Het is voor Fryslân juist de eerste zender, omdat landelijk opererende omroepen immers in de andere Rijkstaal uitzenden. Daarom is een breder scala van programma's voor verschillende publieksgroepen nodig, zodat daadwerkelijk wordt bijgedragen aan de zichtbaarheid van het Fries en de vertrouwdheid met de taal in het dagelijks leven. Daarvoor is ook meer nodig dan 1 uur Friese televisie per dag en zeker geen verlaging van de programmabijdragen, zoals nu het geval.

Overigens is de inspanning van het Rijk wat de financiering van Omrop Fryslân betreft ook niet in overeenstemming met de Bestuursafpraak, meer specifiek artikel 5.1 (voldoende middelen om een volledige en veelzijdige programmering te kunnen realiseren). Recent constateert Andersson Elffers Felix (AEF) in zijn concept-rapportage *Media voor Friese Taal en Cultuur, onderzoek naar de uitvoering van het Europees Handvest*, dat Nederland in vergelijking met andere Europese landen "relatief en absoluut" het minste besteedt aan media in de minderheidstaal (in casu het Fries). Van een 'ruimhartig beleid' zoals bedoeld in de Bestuursafpraak is dan ook geen sprake. De financiële inspanning van het Rijk voor de regionale omroep in Fryslân beperkt zich tot een incidentele bijdrage van 50.000 euro per jaar. De landelijke Friestalige uitzendingen via de NOS, gefinancierd door OCW, staan onder druk, nu van de totaal 36 uur op jaarbasis al 16 uur Friestalige educatieve programmering door de netcoördinator verbannen is naar Internet.

Bovendien zijn in de Mediawet in 2008 garanties voor de landelijke uitzendingen in het Fries komen te vervallen. Er is in het mediabudget geen officiële noemer meer voor deze bijdrage.

De verantwoordelijkheid voor de regionale omroep ligt bij de provincies. Toch bepleiten wij wat Fryslân betreft een gezamenlijke aanpak van Rijk en provincie vanuit de gedeelde verantwoordelijkheid zoals neergelegd in de Bestuursafpraak. Het gaat dan niet om een *apart* mediabeleid voor Fryslân, maar een door Rijk en provincie gedeeld beleid voor de instandhouding en bevordering van de Friese taal en cultuur *met de inzet van media*.

Of, zoals AEF aanbeveelt : “Vanuit de inhoud kunnen partijen elkaar vinden. Gebruik de ambities ten aanzien van het gewenste maatschappelijk effect voor de instandhouding en bevordering van de Friese taal en cultuur als aanleiding om gericht beleid te maken, met een specifieke functie voor media”. Dit beleid zal dan ook moeten leiden tot een ruimere financiering dan die van regionale omroepen zonder eigen taal.

De Taalwet biedt nieuwe kansen voor versterking van het Fries. Een Taalwet zonder mediacomponent is een gemiste kans. Zonder wettelijke verankering dreigt de unieke positie van Omrop Fryslân af te kalven en daarmee zijn rol in het toegankelijk en zichtbaar houden van de taal ook in nieuwe media. De zorgplicht voor de eigen regionale omroep is bij de Provincie Fryslân in goede handen. Recentralisatie heeft ook niet de voorkeur van de Omrop. Niettemin hechten wij sterk aan een gedeelde visie en ambitie van Rijk en Provincie op de inzet en financiering van Omrop Fryslân. De provincie staat het dichtst bij de praktijk en wordt wat ons betreft eerst verantwoordelijke voor dit beleid, dat afgestemd wordt met OCW.

Het rijk (OCW) is daarbij medeverantwoordelijk voor de door AEF bepleitte ruimhartiger condities, zodat niet alleen instandhouding maar ook actieve bevordering van het Fries gegarandeerd is. De huidige financiële ondersteuning van Omrop Fryslân is in internationaal perspectief onder de maat (AEF). De provincie beëindigt de extra bijdrage aan de Omrop vanuit het taalbeleid. In mijn ogen zal een nieuwe financieringsafpraak vanuit de Taalwet en Mediawet pas geloofwaardig zijn als die los staat van en aanvullend is op de bestaande afspraken (niveau 2010).

Freonlik groetsjend, met vriendelijke groet,
Omrop Fryslân

J.W. Koster
algemeen directeur

CC

- Aan de minister van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen
Hare Excellentie mevrouw M. van Bijsterveldt-Vliegenthart
- Provinsje Fryslân, t.a.v. mevrouw J. de Vries, gedeputeerde